

DIREKTIVA (EU) 2024/884 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 13. marca 2024

o spremembi Direktive 2012/19/EU o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO)

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 192(1) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,

po posvetovanju z Odborom regij,

v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽²⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Direktiva 2012/19/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁾ je začela veljati 13. avgusta 2012 in je nadomestila Direktivo 2002/96/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁾.
- (2) Fotonapetostni paneli, ki niso spadali na področje uporabe Direktive 2002/96/ES, so bili vključeni na področje uporabe Direktive 2012/19/EU od 13. avgusta 2012 tako, da so bili vključeni v kategorijo 4 prilog I in II iz člena 2(1), točka (a), Direktive 2012/19/EU.
- (3) Člen 13(1) Direktive 2012/19/EU določa, da morajo države članice zagotoviti, da proizvajalci električne in elektronske opreme (EEO) krijejo stroške zbiranja, obdelave, predelave in okolju neškodljivega odstranjevanja odpadne EEO (OEEO) od uporabnikov, ki niso zasebna gospodinjstva, ki nastanejo iz proizvodov, danih na trg po 13. avgustu 2005.
- (4) Sodišče Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) je 25. januarja 2022 v sodbi v zadevi C-181/20 ⁽⁵⁾ zaradi neupravičenega retroaktivnega učinka razglasilo člen 13(1) Direktive 2012/19/EU za neveljavnega v delu, v katerem se nanaša na fotonapetostne panele, dane na trg med 13. avgustom 2005 in 13. avgustom 2012. Sodišče je razsodilo, da je pred sprejetjem Direktive 2012/19/EU zakonodajalec Unije državam članicam prepustil izbiro, ali stroške ravnanja z odpadki iz fotonapetostnih panelov krijejo bodisi trenutni ali predhodni imetniki odpadkov bodisi proizvajalec ali distributer fotonapetostnih panelov na podlagi člena 14 Direktive 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁶⁾. Zakonodajalec Unije je nato v členu 13(1) Direktive 2012/19/EU določil pravilo, na podlagi

⁽¹⁾ UL C 184, 25.5.2023, str. 102.

⁽²⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 6. februarja 2024 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 4. marca 2024.

⁽³⁾ Direktiva 2012/19/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO) (UL L 197, 24.7.2012, str. 38).

⁽⁴⁾ Direktiva 2002/96/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. januarja 2003 o odpadni električni in elektronski opremi (OEEO) (UL L 37, 13.2.2003, str. 24).

⁽⁵⁾ Sodba Sodišča (veliki senat) z dne 25. januarja 2022, VYSOČINA WIND a.s./Češka republika – Ministerstvo životniho prostředí, C-181/20, ECLI:EU:C:2022:51.

⁽⁶⁾ Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL L 312, 22.11.2008, str. 3).

katerega morajo te stroške v vseh državah članicah kriti proizvajalci, tudi v zvezi s proizvodi, ki so jih proizvajalci že dali na trg v času, ko je veljala Direktiva 2008/98/ES. Sodišče je razsodilo, da je treba šteti, da se to pravilo uporablja retroaktivno, zato bi lahko kršilo načelo pravne varnosti, in da ga taka retroaktivnost razveljavlja za fotonapetostne panele, ki so bili dani na trg pred začetkom veljavnosti Direktive 2012/19/EU.

- (5) Sodišče je v sodbi razsodilo, da dejstvo, da je država članica sprejela zakonodajo v nasprotju z direktivo Unije, preden je bila ta direktiva sprejeta, samo po sebi ne predstavlja kršitve prava Unije, saj ne moremo šteti, da je rezultat direktive resno ogrožen, preden direktiva postane del pravnega reda Unije.
- (6) Sodba Sodišča neposredno pomeni, da bi bilo člen 13(1) Direktive 2012/19/EU treba spremeniti tako, da se ne uporablja za odpadke iz fotonapetostnih panelov uporabnikov, ki niso zasebna gospodinjstva, ki so bili dani na trg med 13. avgustom 2005 in 13. avgustom 2012. Poleg tega je treba glede na zaključke iz sodbe Sodišča spremeniti Direktivo 2012/19/EU tudi v zvezi s kritjem stroškov odpadkov iz fotonapetostnih panelov zasebnih gospodinjstev, za katere se uporablja člen 12 Direktive 2012/19/EU, in v zvezi z drugo EEO, glede odpadkov tako iz zasebnih gospodinjstev kot od uporabnikov, ki niso zasebna gospodinjstva, pri katerih je položaj primerljiv s položajem fotonapetostnih panelov.
- (7) S členom 2(1), točka (b), Direktive 2012/19/EU se področje uporabe navedene direktive od 15. avgusta 2018 razširja na vso EEO. Podobno kot pri fotonapetostnih panelih tudi EEO, ki ni spadala na področje uporabe Direktive 2012/19/EU na podlagi člena 2(1), točka (a), Direktive vendar je spadala na njeno področje uporabe vključena od 15. avgusta 2018 na podlagi člena 2(1), točka (b), Direktive (v nadaljnjem besedilu: EEO z odprtega področja uporabe), prej tudi ni bila vključena na področje uporabe Direktive 2002/96/ES. Zato so države članice pred sprejetjem Direktive 2012/19/EU na podlagi člena 14 Direktive 2008/98/ES lahko določale, ali bodo stroške ravnanja z odpadki iz navedene EEO krili trenutni ali predhodni imetniki odpadkov ali proizvajalec ali distributer te opreme. Zato bi bila uporaba člena 13(1) Direktive 2012/19/EU za EEO z odprtega področja uporabe iz razlogov, navedenih v sodbi Sodišča, v nasprotju z načelom pravne varnosti. Ker pa Direktiva 2012/19/EU vključuje EEO z odprtega področja uporabe šele od 15. avgusta 2018, bi bilo treba člen 13(1) spremeniti tako, da se ne bi uporabljal za EEO z odprtega področja uporabe, ki je bila dana na trg med 13. avgustom 2005 in 15. avgustom 2018.
- (8) Člen 12(1) Direktive 2012/19/EU v povezavi s členom 12(3) navedene direktive kot zrcalna določba člena 13(1) Direktive, ki se uporablja za uporabnike, ki niso zasebna gospodinjstva, proizvajalcem nalaga kritje stroškov zbiranja, obdelave, predelave in okolju neškodljivega odstranjevanja OEEO iz zasebnih gospodinjstev v zvezi s proizvodi, danimi na trg pozneje od 13. avgusta 2005. Iz razlogov, navedenih v sodbi Sodišča, bi se v delu, v katerem se te določbe uporabljajo za kritje navedenih stroškov ravnanja z odpadki za fotonapetostne panele, dane na trg med 13. avgustom 2005 in 13. avgustom 2012, in za EEO z odprtega področja uporabe, dano na trg med 13. avgustom 2005 in 15. avgustom 2018, prav tako retroaktivno uporabljale na način, ki je v nasprotju z načelom pravne varnosti. Zato bi bilo treba člen 12 Direktive 2012/19/EU spremeniti tako, da se ne bi uporabljal za fotonapetostne panele, ki so bili dani na trg med 13. avgustom 2005 in 13. avgustom 2012, ali za EEO z odprtega področja uporabe, dano na trg med 13. avgustom 2005 in 15. avgustom 2018.
- (9) Direktiva 2012/19/EU dopolnjuje Direktivo 2008/98/ES, ki je eden od splošnih zakonodajnih aktov Unije na področju ravnanja z odpadki. Člena 8 in 14 Direktive 2008/98/ES se zato uporabljata za ravnanje z odpadki iz fotonapetostnih panelov in odpadki iz EEO z odprtega področja uporabe za obdobje, ko fotonapetostni paneli in EEO z odprtim obsegom ne spadajo na področje uporabe Direktive 2012/19/EU na podlagi sprememb členov 12 in 13 Direktive s to direktivo.

- (10) Člen 14(4) in člen 15(2) Direktive 2012/19/EU določata, da se EEO, dana na trg, označi po možnosti v skladu z evropskim standardom EN 50419, ki ga je Cenelec sprejel marca 2006. Ta standard je bil revidiran, da bi se posodobili sklici na Direktivo 2012/19/EU. Sklic na standard v navedenih členih bi bilo zato treba posodobiti, da bi se skliceval na revidirano različico evropskega standarda EN 50419, ki ga je Cenelec sprejel julija 2022.
- (11) Člen 15(2) Direktive 2012/19/EU določa, da morajo z namenom, da se datum, ko je bila EEO dana na trg, določi nedvoumno, države članice zagotoviti, da znak na EEO natančno določa, da je bila EEO dana na trg po 13. avgustu 2005. Kot posledica sprememb členov 12 in 13 bi bilo treba člen 15(2) spremeniti, kar zadeva fotonapetostne panele in EEO z odprtega področja uporabe, da se pojasni, da se obveznost označevanja uporablja šele od 13. avgusta 2012 za fotonapetostne panele in šele od 15. avgusta 2018 za EEO z odprtega področja uporabe.
- (12) Da bi pri prihodnjih spremembah Direktive 2012/19/EU ohranili načelo pravne varnosti, je treba posebno pozornost nameniti preprečevanju sprejemanja vseh določb, ki bi lahko imele neupravičene retroaktivne učinke. Proizvajalcem EEO je poleg tega treba zagotoviti jasnost in predvidljivost v zvezi s pogoji delovanja, ki so veljali, ko so bili njihovi proizvodi dani na trg. Ta pristop pomaga preprečiti tveganje nastanka nepredvidenih stroškov, povezanih s prihodnjim ravnanjem z OEEO. Poleg tega je pomembno, da take spremembe spoštujejo hierarhijo ravnanja z odpadki, kakor je določena v členu 4 Direktive 2008/98/ES.
- (13) V skladu s Skupno politično izjavo z dne 28. septembra 2011 držav članic in Komisije o obrazložitvenih dokumentih ⁽⁷⁾ so se države članice zavezale, da bodo v upravičenih primerih obvestilu o ukrepih za prenos priložile enega ali več dokumentov, v katerih se pojasni razmerje med elementi direktive in ustreznimi deli nacionalnih instrumentov za prenos. Zakonodajalec meni, da je posredovanje takih dokumentov v primeru te direktive upravičeno.
- (14) Neprimerna obdelava odpadkov iz fotonapetostnih panelov in EEO z odprtega področja uporabe povzroča znatne škodljive učinke na zdravje in okolje. Zato je pomembno zagotoviti ustrezno obdelavo odpadkov iz fotonapetostnih panelov in kar največjo predelavo odpadkov iz fotonapetostnih panelov. Brez poseganja v potrebne spremembe finančnih obveznosti za zbiranje in obdelavo odpadkov iz fotonapetostnih panelov, danih na trg pred 13. avgustom 2012, in odpadkov vse EEO z odprtega področja uporabe, dane na trg pred 15. avgustom 2018, ki so bile uvedene s to direktivo, je pomembno, da države članice zagotovijo okolju prijazno ravnanje s povezano OEEO. Države članice bi lahko proizvajalce spodbujale, da v okviru svojih individualnih ali kolektivnih shem razširjene odgovornosti proizvajalca ustrezno zbirajo in obdelujejo povezane historične odpadke iz fotonapetostnih panelov in EEO z odprtega področja uporabe.
- (15) Pri reviziji Direktive 2012/19/EU in obravnavanju njenih pomanjkljivosti je bistveno zagotoviti, da se stroški ravnanja z OEEO ne prenesejo nesorazmerno na potrošnike ali državljane. To vključuje upoštevanje načela „onesnaževalec plača“, obravnavanje morebitnih določb v zvezi s cilji zbiranja OEEO in spoštovanje hierarhije ravnanja z odpadki, kakor je določena v členu 4 Direktive 2008/98/ES.
- (16) Ker ciljev te direktive države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev –

⁽⁷⁾ UL C 369, 17.12.2011, str. 14.

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Spremembe Direktive 2012/19/EU

Direktiva 2012/19/EU se spremeni:

(1) vstavi se naslednji člen:

„Člen 24a

Pregled

1. Komisija najpozneje do 31. decembra 2026 oceni, ali je treba to direktivo revidirati, in, kadar je primerno, v ta namen predloži zakonodajni predlog, ki mu priloži temeljito socialno-ekonomsko presojo in presojo vplivov na okolje.
2. Komisija v presoji vpliva iz odstavka 1 preuči zlasti potrebo po:
 - (a) določbah, s katerimi se zlasti zagotovi, da se spoštuje načelo pravne varnosti, in da direktiva nima neupravičenega retroaktivnega učinka v kateri koli državi članici;
 - (b) določbah, s katerimi se zagotovi izvajanje hierarhije ravnanja z odpadki, določenih v členu 4 Direktive 2008/98/ES;
 - (c) določbah, s katerimi se zagotovi, da državljani in potrošniki niso obremenjeni z nesorazmernimi stroški v skladu z načelom „onesnaževalec plača“;
 - (d) določbah, s katerimi se zagotovi polno izvajanje in izvrševanje te direktive, zlasti v zvezi z ustreznimi cilji zbiranja, ter preprečuje nezakonita trgovina z OEEO;
 - (e) oblikovanju nove kategorije EEO za „fotonapetostne panele“ na podlagi te direktive, da bi fotonapetostne panele ločili od obstoječe kategorije EEO 4, „velika oprema“, kot je navedeno v prilogah III in IV, in izračunali cilje zbiranja na podlagi odpadnih fotonapetostnih panelov, ki so na voljo za zbiranje, na podlagi njihove pričakovane življenjske dobe in ne na podlagi količine izdelkov, danih na trg;
 - (f) vzpostavitvi mehanizma, s katerim bi se v primeru propada ali likvidacije proizvajalca finančno krili prihodnji stroški zbiranja, obdelave, predelave in okolju neškodljivega odstranjevanja odpadkov iz fotonapetostnih panelov iz zasebnih gospodinjstev in uporabnikov, ki niso zasebna gospodinjstva.“

(2) člen 12 se spremeni:

(a) odstavek 1 se nadomesti z naslednjim:

„1. Države članice zagotovijo, da proizvajalci poskrbijo vsaj za financiranje zbiranja, obdelave, predelave in okolju neškodljivega odstranjevanja OEEO iz zasebnih gospodinjstev, ki je bila odložena v zbirališča, vzpostavljena na podlagi člena 5(2), kot sledi:

- (a) za OEEO, ki izhaja iz EEO iz člena 2(1), točka (a), razen fotonapetostnih panelov, kadar je bila taka EEO dana na trg po 13. avgustu 2005;
- (b) za OEEO, ki izhaja iz fotonapetostnih panelov, kadar so bili taki fotonapetostni paneli dani na trg od 13. avgusta 2012, ter
- (c) za OEEO, ki izhaja iz EEO, ki je navedena v členu 2(1), točka (b) in ne spada na področje uporabe člena 2(1), točka (a), kadar je bila taka EEO dana na trg od 15. avgusta 2018.“

(b) v odstavku 3 se prvi pododstavek nadomesti z naslednjim:

„3. Vsak proizvajalec je odgovoren za financiranje dejavnosti iz odstavka 1 glede odpadkov iz svojih lastnih proizvodov. Proizvajalec lahko po izbiri izpolni to obveznost posamezno ali s priključitvijo k skupnemu sistemu.“;

(c) odstavek 4 se nadomesti z naslednjim:

„4. Za pokrivanje stroškov ravnanja z OEEO od proizvodov iz člena 2(1), točka (a), razen fotonapetostnih panelov, ki so bili dani na trg 13. avgusta 2005 ali prej (v nadaljnjem besedilu: historični odpadki), je odgovoren eden ali več sistemov, v katere sorazmerno prispevajo vsi proizvajalci, ki obstajajo na trgu, ko stroški nastanejo, npr. v sorazmerju z njihovim vsakokratnim tržnim deležem po vrsti opreme.“;

(3) v členu 13 se odstavek 1 nadomesti z naslednjim:

„1. Države članice zagotovijo, da proizvajalci poskrbijo za kritje stroškov zbiranja, obdelave, predelave in okolju neškodljivega odstranjevanja OEEO od uporabnikov, ki niso zasebna gospodinjstva, kot sledi:

(a) za OEEO, ki izhaja iz EEO iz člena 2(1), točka (a), razen fotonapetostnih panelov, kadar je bila taka EEO dana na trg po 13. avgustu 2005;

(b) za OEEO, ki izhaja iz fotonapetostnih panelov, kadar so bili taki fotonapetostni paneli dani na trg od 13. avgusta 2012, ter

(c) za OEEO, ki izhaja iz EEO, ki je navedena v členu 2(1), točka (b), ne spada na področje uporabe člena 2(1), točka (a), kadar je bila taka EEO dana na trg od 15. avgusta 2018.

Za historične odpadke iz EEO iz člena 2(1), točka (a), razen fotonapetostne panele, ki se nadomeščajo z novimi enakovrednimi proizvodi ali novimi proizvodi, ki izpolnjujejo isto funkcijo, prevzamejo kritje stroškov proizvajalci teh proizvodov, ko jih dobavijo. Države članice lahko kot alternativno možnost predvidijo, da so tudi uporabniki, ki niso zasebna gospodinjstva, delno ali v celoti odgovorni za kritje teh stroškov.

Za druge historične odpadke iz EEO iz člena 2(1), točka (a), razen za fotonapetostne panele, kritje stroškov prevzamejo uporabniki, ki niso zasebna gospodinjstva.“;

(4) v členu 14 se odstavek 4 nadomesti z naslednjim:

„4. Z namenom, da se zmanjša odstranjevanje OEEO kot nesortiranega komunalnega odpadka in olajša njeno ločeno zbiranje, države članice zagotovijo, da proizvajalci – po možnosti v skladu z evropskim standardom EN 50419:2022 – ustrezno označijo EEO, ki je dana na trg, z znakom iz Priloge IX. V izjemnih primerih, kadar je to potrebno zaradi velikosti ali funkcije proizvoda, se znak izpiše na embalaži, na navodilih za uporabo in na garanciji za EEO.“;

(5) v členu 15 se odstavek 2 nadomesti z naslednjim:

„2. Z namenom, da se datum, ko je bila EEO dana na trg, določi nedvoumno, države članice zagotovijo, da znak na EEO natančno določa, da je bila EEO dana na trg po 13. avgustu 2005. V ta namen se po možnosti uporablja evropski standard EN 50419:2022.

Za fotonapetostne panele se obveznost iz prvega pododstavka uporablja le za fotonapetostne panele, dane na trg od 13. avgusta 2012.

Za EEO iz člena 2(1), točka (b), ki ne spada na področje uporabe člena 2(1), točka (a), se obveznost iz prvega pododstavka tega odstavka uporablja samo za EEO, dano na trg od 15. avgusta 2018.“.

Člen 2

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, do 9. oktobra 2025. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice sporočijo Komisiji besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 3

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 4

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourgu, 13. marca 2024

Za Evropski parlament
predsednica
R. METSOLA

Za Svet
predsednica
H. LAHBIB